

Заклучителен етап за определяне на участниците
в европейския кръг на олимпиадата по статистика 2024/2025г.

**ИДЕЕН ПРОЕКТ ЗА
ВИДЕОКЛИП НА ТЕМА:**

**„ПРОМЕНЯ ЛИ СВЕТА
ПОКОЛЕНИЕТО Z (GEN Z)?“**

ОТБОР:

DETELINI

ФСТ "Васил Левски", град Добрич

Сесил Сюлейман
Иван Замфиров
Димитър Димов

ментор: Милена Николова (X)

Поколение Z 1997г.-2012г.

Цел

🎯 Цел на видеоклипа:

Да покаже ясно и атрактивно как поколение Z трансформира света чрез конкретни примери и съпоставка на статистически данни с поколението на техните баби и дядовци (Gen X).

Идея

Нашият проект ще бъде представен чрез кратък видеоклип, който нагледно ще покаже разликите и приликите между поколенията Z и X чрез актьорска игра и визуализация на официални статистически данни (НСИ, Евростат и др.). Фокусът ще бъде поставен върху пет основни области, в които ясно да личат различията.

Съпоставка на данни

- ▶ Пазар на труда и кариерни нагласи
- ▶ Дигитална грамотност и технологии
- ▶ Психично здраве и откритост
- ▶ Социална ангажираност и активизъм
- ▶ Семейство, избор и потребителско поведение

Трудности

В официалните статистики обикновено се използват стандартни възрастови групи (например 15-24, 25-34 и др.), а не конкретни генерационни кохорти (Gen Z, Gen X и т.н.). Поради това данните често не могат да се съпоставят директно към определено поколение.

За поколението Z, което е сравнително ново на пазара на труда и в социалните изследвания, липсват достатъчно исторически данни, което затруднява анализа на тенденциите и промените във времето.

Технически параметри

Времева реализация

Изготвяне на пълен сценарий и избиране на снимачни площадки - 13.04.2025 - 18.04.2025
Заснемане на видеоклипа - 19.04.2025 - 24.04.2025
Монтиране на видеото - 25.04.2025 - 01.05.2025
Написване на обяснение - 02.05.2025 - 06.05.2025

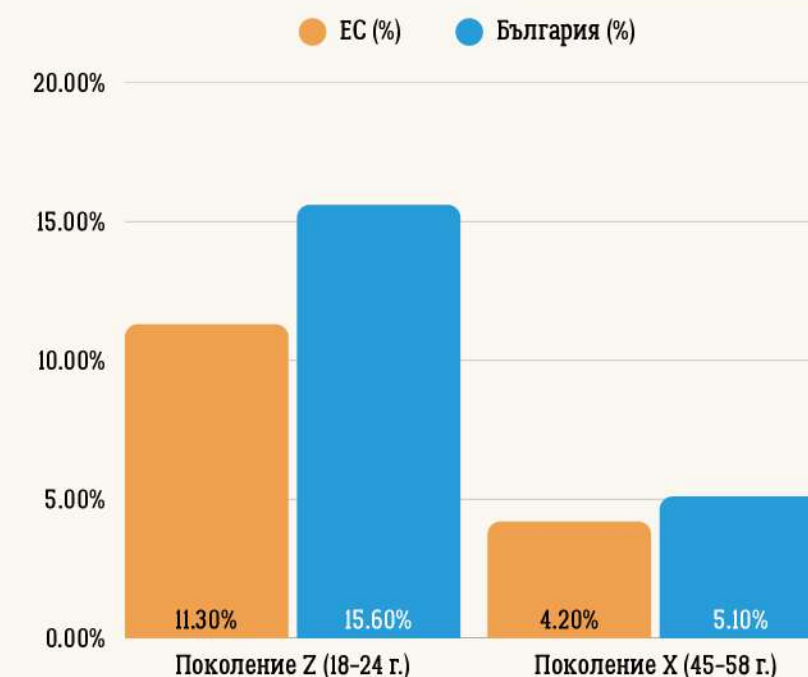
ПАЗАР НА ТРУДА

WORK IN PROGRESS

- Какви специфични предизвикателства среща поколението Z при навлизането си на трудовия пазар?
- Какви са нивата на безработица сред поколението Z?

Пазарът на труда днес се променя динамично, а поколенията се адаптират по различен начин към новите условия. Поколение Z (18–24 години) и поколение X (45–58 години) се сблъскват с различни предизвикателства, като младите хора са особено уязвими на безработица поради липса на опит и бързите технологични промени. Анализът на данните за България и ЕС за 2023 година ясно откроява тези различия, като насочва вниманието към необходимостта от целенасочени политики и действия за по-добра интеграция на младите в трудовия пазар.

Различия в нивата на безработица за поколенията Z и X в България и ЕС за 2023 г.:

България има по-висока безработица сред младите спрямо ЕС (15.6% срещу 11.3% за Gen Z). Разликата при Gen X е по-малко от 1% (България 5.1% спрямо 4.2% в ЕС).

ВЪЗМОЖНИ ПРИЧИНИ:

1. Недостатъчен практически опит: Младите имат по-малко опит, а в България връзката между образование и бизнес е слаба.
2. Технологична трансформация: Gen Z срещат по-големи трудности заради бързата дигитализация и новите изисквания за умения.

ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ:

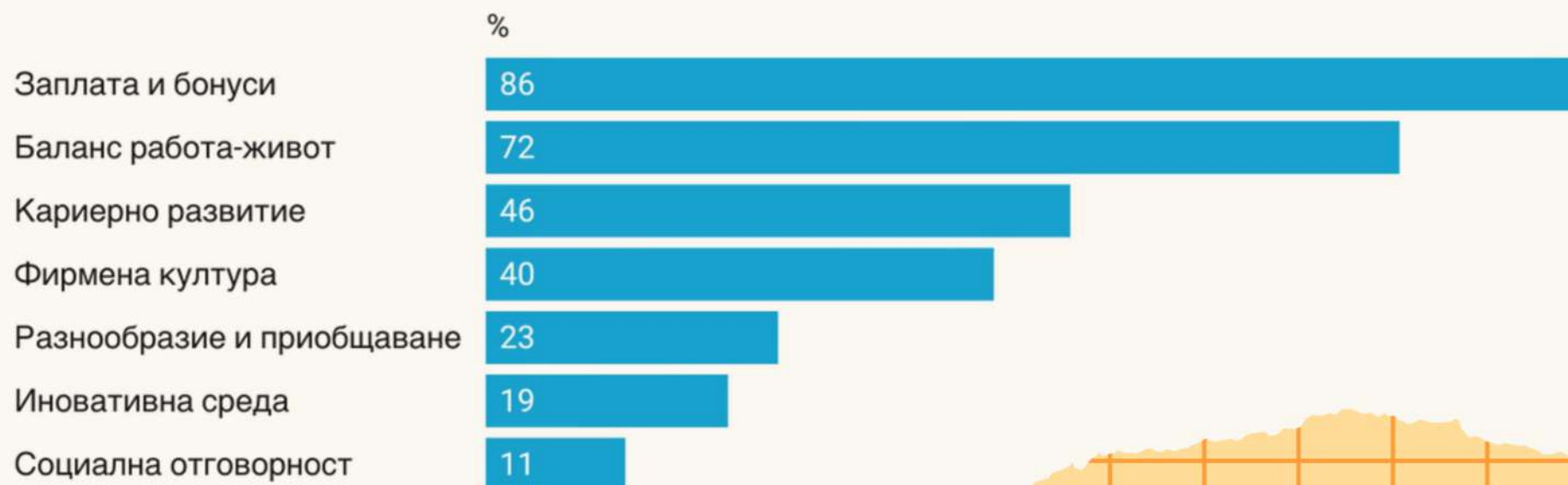
- Създаване на програми за стажове и менторство за Gen Z
- Засилване на партньорството между образование и бизнес
- Повишаване на дигиталните и меки умения, особено за младите

Поколение Z се отличава значително в кариерните си нагласи от предишните поколения

Поколение Z навлиза на пазара на труда със специфични очаквания и нагласи, значително различаващи се от тези на предходните поколения. Младите хора поставят на първо място гъвкавостта, баланса между професионален и личен живот, както и ясният смисъл и принос на тяхната работа към обществото. Те са склонни към предприемачество, поемат рискове и предпочитат професии с технологична и дигитална насоченост. Стабилността е важна, но не задължително решаваща, тъй като са склонни да сменят работното място по-често, ако условията не отговарят на техните очаквания за професионално развитие.

Фактори, влияещи при избор на работа GEN Z

Сравнение на кариерните нагласи на двете поколения

Кариерни нагласи	Поколение Z	Поколение X
Баланс работа/живот	Задължителен	Важен, но не решаващ
Сигурност на работата	Важна, но не на всяка цена	Много важна
Смяна на работодател	Често, ако няма удовлетворение	По-рядко и по-трудно
Ценности в работата	Решаващи	Важни, но не толкова явни
Предприемачество	По-висока склонност	По-ниска склонност
Дигитални умения	Високи	Умерени

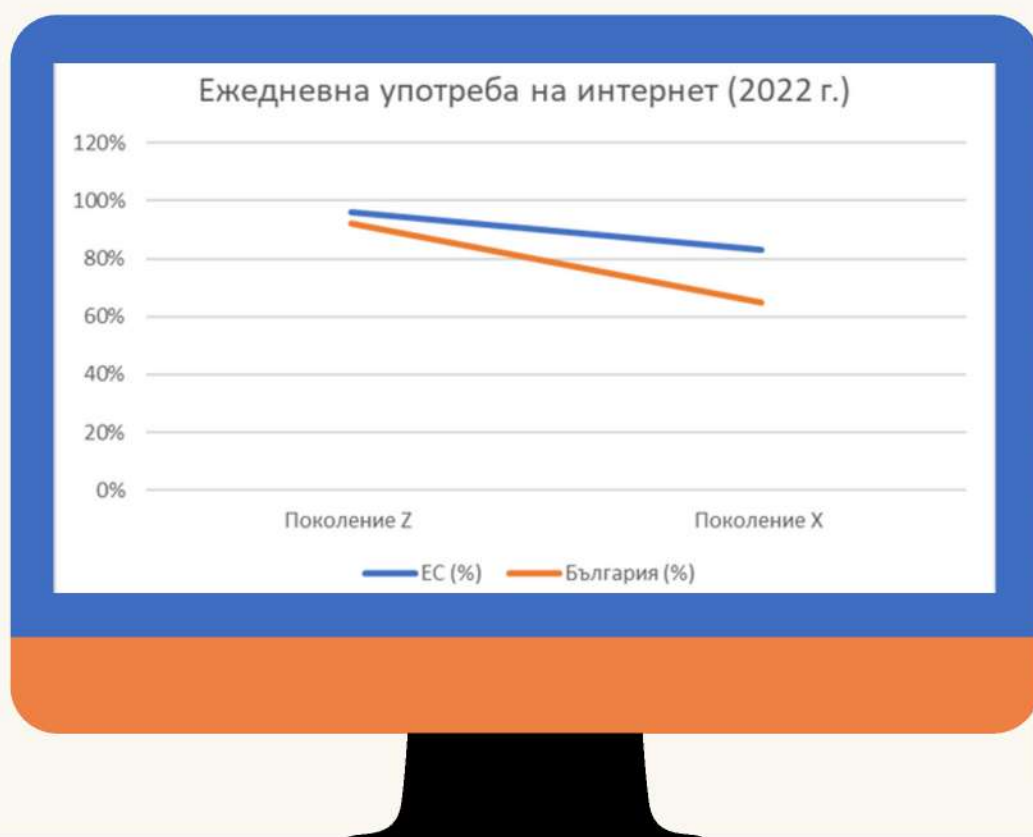
ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ:

За успешното привличане и задържане на Поколение Z работодателите и образователните институции трябва да адаптират стратегиите си, като осигурят гъвкави условия за работа, ясни възможности за професионално развитие и продължаващо обучение. Важно е създаването на работна среда, която отговаря на ценностите и очакванията на младите, както и инвестиции в дигитализацията, технологиите и иновациите, които това поколение активно търси и предпочита.

Дигитална грамотност и технологии

Дигиталната грамотност е ключов фактор за успешна реализация в съвременното общество и на пазара на труда. Поколение Z, израснало с технологиите, демонстрира значително по-висока дигитална активност в сравнение с поколение X. Това оказва влияние върху начина, по който младите учат, комуникират и работят, както и върху техните очаквания към работодателите и образователните институции.

Дигиталната среда е естествена за поколение Z, което изисква адаптирани подходи в образованието и работата.

- Gen Z почти изцяло използва интернет ежедневно – 96% в ЕС и 92% в България, което ги прави „дигитално родени“.
- Gen X също е активен онлайн, но с по-ниски стойности – особено в България, където едва 65% използват интернет ежедневно (спрямо 83% в ЕС).
- Разликата между поколенията е ясно изразена, като тя е по-голяма в България. Това показва неравномерна дигитализация и нужда от обучения за по-старите поколения.

За да се постигне по-голяма дигитална приобщеност, е нужно целенасочено развитие на умения и достъп до технологии за всички възрастови групи, особено в България.

ПСИХИЧНО ЗДРАВЕ И ОТКРИТОСТ

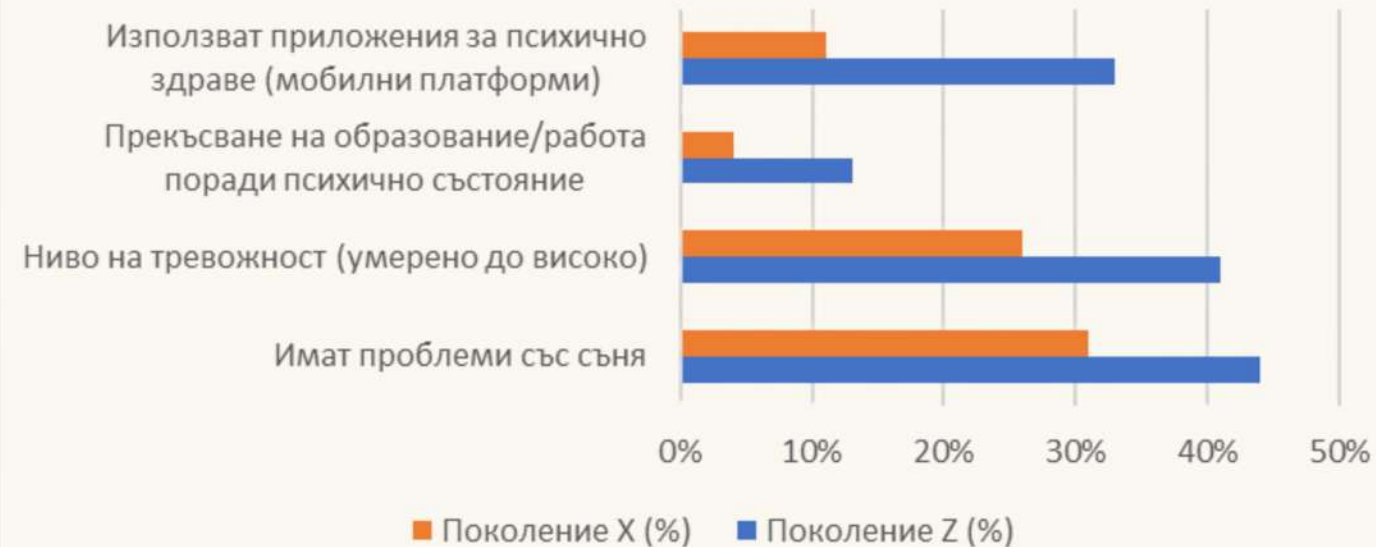

Въпреки че поколение Z е по-свързано дигитално от всяко друго, то често се чувства емоционално изолирано. Темите за стреса, самотата и психичното здраве заемат все по-централно място в живота на младите хора. В сравнение с поколение X, Gen Z по-често съобщава за високи нива на стрес и самота, което поставя нови предизвикателства пред образователните институции, семействата и работодателите. Повишената чувствителност към психичното здраве е съпроводена и с по-голяма склонност да се търси професионална помощ.

Поколение Z е по-открито към темата за психичното здраве и по-често съобщава за усещане за стрес и самота. За разлика от поколение X, младите хора търсят по-често подкрепа, включително професионална помощ. Това подчертава нуждата от интегриране на психологическа подкрепа в училища, университети и работни места, както и от изграждане на позитивна среда, където се насърчава откритото говорене за емоции и психическо благополучие.

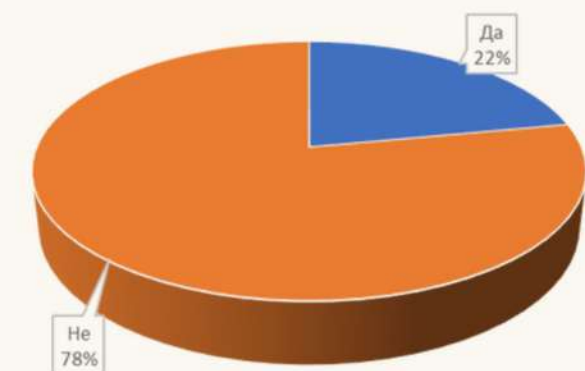
Допълнителни индикатори за психично здраве

Според проучване на Eurofound (2023), почти половината от младите хора в ЕС заявяват, че изпитват „често или постоянно напрежение“ поради несигурност относно бъдещето, работа и климатични кризи.

В България, Национално проучване на УНИЦЕФ (2022 г.) установява, че 1 от 3 младежи между 15 и 24 г. е изпитвал симптоми на депресия, но само малка част от тях са потърсили помощ.

Потърсили психолог Gen Z

Социална ангажираност и активизъм

Поколение Z е не само дигитално активно, но и социално ангажирано. За разлика от предишните поколения, младите днес все по-често участват в доброволчески инициативи, протести и кампании, свързани с теми като климат, равенство, психично здраве, човешки права и защита на животните. Те изразяват своите позиции не само онлайн, но и чрез реални действия в обществото. В сравнение с поколение X, Gen Z показва по-голяма склонност към активизъм и социална отговорност.

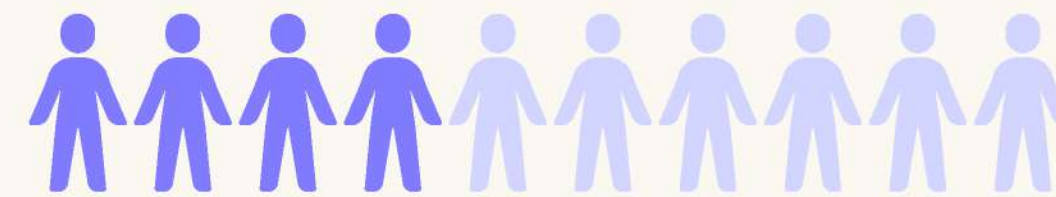
Поколение Z показва по-висока социална активност в сравнение с поколение X. Те са по-склонни да се включват в каузи, които ги вълнуват, и да действат в защита на социални и екологични проблеми. Това поколение се отличава със силно изразена ангажираност към света около тях, което изисква нови подходи в образованието и гражданското възпитание, насърчаващи активното участие и доброволчеството.

ДОБРОВОЛЧЕСТВО

39% Gen Z – участват в доброволчество и социални каузи, докато при Gen X е 28%

Z

X

Семейство, избор и потребителско поведение

Семейство

Избор

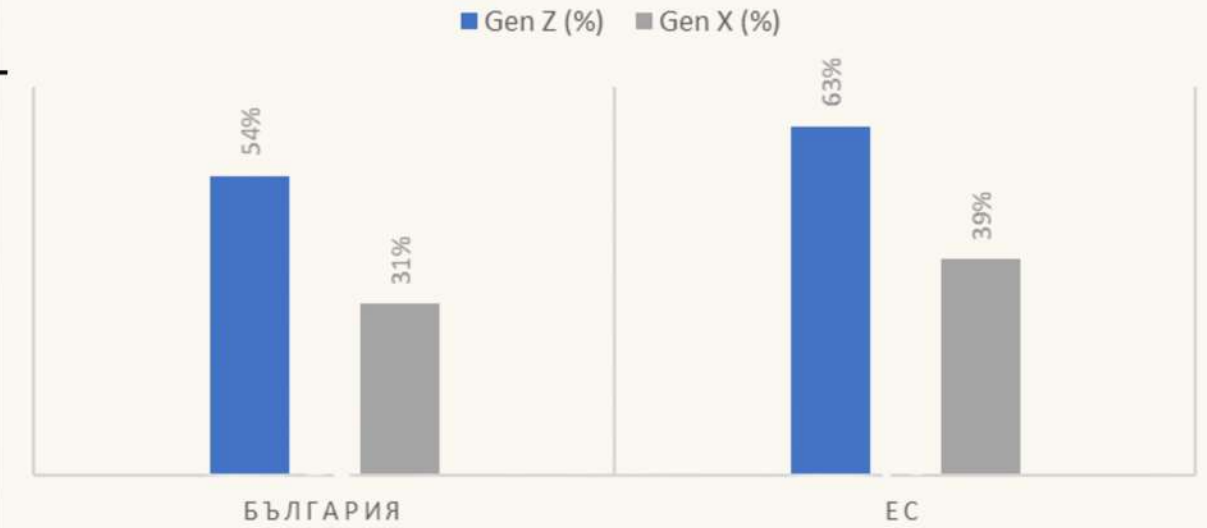
Потребителско поведение

Семейни нагласи: Поколение Z отлага създаването на семейство спрямо поколение X – както поради икономически причини, така и заради фокус върху образование, личностно развитие и кариера.

Ценностен преход: Личният избор, социалната отговорност и индивидуализмът са водещи в поведението на Gen Z.

Промяна в потребителските модели: Gen Z има по-силна ориентация към устойчиво потребление, екологични продукти и етични марки.

ИЗПОЛЗВАНЕ НА УСТОЙЧИВИ/ЕКО ПРОДУКТИ

Лоялността към марки зависи от ценности:

Gen Z е по-екологично осъзнат

➔ Средната възраст при първи брак в България се е повишила с 4 години между поколенията – от 25 на 29 г., което отразява пренареждане на приоритетите.

Gen Z подкрепя компании, които имат социална кауза, прозрачност и действия за опазване на природата. Цената вече не е единственият фактор при покупка.

Значителен дял от младите хора в България (около 54%) избират устойчиви и етични продукти, като това е по-висок процент в сравнение с Gen X.

Средна възраст при първи брак (2023 г.)

Регион	Поколение Z	Поколение X
България	29 години	25 години
ЕС	30 години	26 години

Младите предпочитат първо да завършат образование, да постигнат финансова стабилност и да пътуват, преди да поемат ангажимент за брак.

Увеличава се дялът на хората, които избират съжителство без брак или отлагат родителството. Семейството се възприема като личен избор, не като социална норма.

Социалните мрежи оформят навици:

Влиянието на инфлуенсъри, кампании и дигитални трендове е водещо при потребителския избор на младите хора.

Потребителите от Gen Z са по-информирани:

Те активно търсят информация за произхода, влиянието върху околната среда и условията на труд при производството на стоките.

Идеен проект за видеоклип на тема: „Променя ли света поколението Z? (Gen Z)“

Видеото проследява как поколенията се променят и как младите хора днес – поколението Z – не просто живеят в нов свят, а активно го променят.

Чрез символична „тетрадка с правила“ от миналото, предадена от дядо/баща (Gen X) към дете (Gen Z), се показват ключови разлики между двете поколения:

- възгледи за работа и кариера,
- отношение към психичното здраве,
- социална активност,
- семейни ценности и свобода на избора

Gen Z не приема света такъв, какъвто е бил – те го пренаписват, като използват знания, технологии и емпатия. В края, главният герой – ученик – създава нова тетрадка с „правила на бъдещето“ и я предава на дете от поколението Alpha, символизирайки надеждата и приемствеността.

Целта на видеото е да покаже, че Gen Z не следва – те водят, а светът, който изграждат, е по-отворен, по-гъвкав и по-човечен.

Новото поколение не живее по старите правила

Сцена 1: Поглед назад

Ученик от Gen Z намира стара тетрадка на родител (Gen X) – символ на правилата от миналото.

Контраст: Следване на „ясен път“ vs търсене на нови възможности. (Графика)

Сцена 4: Социална активност

Gen Z се ангажира с обществени каузи, използвайки социалните мрежи.

Контраст: Пасивни зрители (Gen X) vs активни участници (Gen Z). (Графика)

Сцена 2: Работа и мечти

Сравнение между офис рутината на Gen X и дигиталната свобода на Gen Z.

Контраст: Сигурна работа (8-17 ч.) vs гъвкавост, дистанционна работа, стартъп мечти. (Графика)

Сцена 5: Семейство и свобода

Пътят към личното щастие е индивидуален – Gen Z избира кога и дали да създава семейство.

Контраст: „Ранен брак, стабилен дом“ vs пътувания, образование, свобода на избора. (Графика)

Сцена 3: Психично здраве

Генерационен преход от мълчание към откритост по теми като тревожност и емоции.

Контраст: „Не показвай слабост“ vs „Да говориш е сила“. (Графика)

Сцена 6: Новите правила

Gen Z затваря старата тетрадка и започва нова със свои правила. Извод.

Финал: Тетрадката се подава на дете от Gen Alpha – символ на бъдещето

Накрая можем да отговорим на въпроса „Променя ли света поколението Z (Gen Z)?“

ДА. БЕЗ СЪМНЕНИЕ.

Поколение Z не живее по старите правила.

Те избират **свобода** пред сигурност.

Диалог пред мълчание.

Съзнателност пред безразличие.

Докато едни следват пътя, те го **преначертават**.

Създават, свързват, вдъхновяват.

Gen Z променя света – по свой начин.

Те израстват в свят на кризи, но намират решения.
Те не чакат промяната – те са самата промяна.
С дигитални умения, с отворено съзнание и състрадание, Gen Z създава нови пътища там, където преди е имало само правила.

Те говорят за важните теми.
Те действат – тук и сега.
Те мислят глобално и чувстват лично.
Gen Z не следва. Те водят.
И предават нататък...
на тези, които идват след тях.

Използвани източници:

1. Национален статистически институт
2. Евростат
3. Eurofound
4. AI